

6. søndag efter Trinitatis

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus

Jesus sagde: ”Hvis jeres retfærdighed ikke langt overgår de skriftkloges og farisæernes, kommer I slet ikke ind i Himmeriget.

I har hørt, at der sagt til de gamle: ”Du må ikke begå drab,” og: ”Den, der begår drab, skal kendes skyldig af domstolen.” Men jeg siger jer: Enhver, som bliver vred på sin broder, skal kendes skyldig af domstolen; den, der siger: Raka! til sin broder, skal kendes skyldig af Det store Råd; den, der siger: Tåbe! skal dømmes til Helvedes ild. Når du derfor bringer din gave til alteret og dér kommer i tanker om, at din broder har noget mod dig, så lad din gave blive ved alteret og gå først hen og forlig dig med din broder; så kan du komme og bringe din gave. Skynd dig at blive enig med din modpart, mens du er op vej sammen med ham, så din modpart ikke overgiver sig til dommeren og dommeren igen til fangevogteren, og du kastes i

fængsel. Sandelig siger jeg dig: Du slipper ikke ud derfra, før du har betalt den sidste øre.”

Prædiken

”Det, jeg i dag befaler dig, er dig hverken ufatteligt eller fjern. Nej, ordet er dig ganske nær, i din mund og i dit hjerte, så du kan følge det.”

Ordene her er fra Det gamle Testamente, fra 5. Mosebog, og vi kan bruge dem som en slags fortale til søndagens tema, der er lov og medmenneskelighed.

Det er Moses, der siger ordene, og Moses er, om nogen, lovens fader. Det var ham, der besteg Sinaj og modtog de ti bud direkte fra Gud; det var ham, der åbenbarede hele den komplekse lovsamling, som vi kender fra Mosebøgerne, for Israel. ”Lov” er et abstrakt begreb. Lov kan forekomme os som en spændetrøje, vi bliver spændt fast i, af en instans, der er langt uden for vores rækkevidde, og som vi ikke forstår. Men Moses siger, at vi ikke skal søge i himlen, for at forstå loven; meningen skal

ikke søges på den anden side af havet. Loven er, selvom den er abstrakt, hverken ufattelig eller fjern. Loven er det *Ord*, der er os ganske nær, i vores mund og i vores hjerte; altså i følelserne og forstanden. Ordet er os ganske nær, fordi det handler om vores forhold til hinanden. Det er sådan, jøderne forstår moseloven, og ikke, som mange kristne teologer ellers har hævdet, at moseloven fører lige ind i lovtrældom. Nej, Moseloven er nåde, fordi den hjælper mennesker til at navigere i forhold til hinanden. Hvad skulle vi gøre uden loven? Vi ville lide under en endnu større trældom, nemlig kaos.

Loven er os nær, fordi den hjælper os til at forstå, hvad vi *ikke* bør gøre over for hinanden: Du må *ikke* stjæle; du skal *ikke* begære din næstes hus; du må *ikke* slå ihjel! Det er ikke fjernt og ufatteligt; det er godt, fordi det værner om samfundet og beskytter de svageste mod at blive udryddet af de stærkeste.

Men loven er ikke nok. Hvad nytter loven, når vi ikke behandler hinanden som gode brødre? Hvad nytter loven,

når vi destillerer al medmenneskelighed ud af den? Hvad nytter loven, når vi først og fremmest bruger den til at holde på vores egen ret? Hvad nytter loven, når jeg kalder min bror for en tåbe og min søster en idiot? Hvad nytter loven, når tilliden til hinanden er smuldret væk? Hvad nytter loven, når vi er i splid med hinanden; når nabokrigen eskaleres; når vi bagtaler kollegaen; når vi provokerer andre med Muhammedtegninger og hadefulde tilråb?

Vi kan godt lovgive os ud af konflikter, men vi kan ikke skabe forsoning med lovgivningen. Lovgivningen kan skaffe os fred og en mulighed at forlige os med hinanden; men *kun* en mulighed, for det medmenneskelige må vi selv klare.

I det nordlige Kosovo ligger byen Mitrovice. Da FN kom til byen med deres fredsbevarende styrker gjorde de, hvad der forekom logisk, de skilte den serbiske befolkning fra den albanske befolkning. Der løber en flod igennem Mitrovice, og serberne og albanerne kom til at bo på hver deres side. Det var en praktisk og effektiv anordning til at

skaffe fred – hurtigt. Men hvordan er livet i Mitrovice i dag? Der er fred; men der er ikke forsoning. For serberne og albanerne bor endnu på hver deres side af floden; der går en bro over floden, og broer er ofte brugt som symbol på forsoning; men der er ingen trafik på denne bro. Når der en sjælden gang observeres et menneske på broen, så er det altid udlændinge. Der er enkelte kosovo-albanere og serbere, der ser positivt på muligheden for forsoning mellem de to befolkningsgrupper, men de tør heller ikke krydse broen, for kameraer afslører, hvem der går over på den anden side; og ve den, der krydser! Det er på højde med landsforræderi.

Det gode ved en lov er, at den sætter en specifik værdi på retfærdighed. Har nogen begået en forbrydelse, så må man finde en straf, der i hårdhed svarer til den forbrydelse, og som dog stadig åbner en mulighed for, at forbryderen en dag vil kunne føre et retskaffent liv. ”Øje for øje og tand for tand” er et fremragende princip til at opretholde ro og orden; men som jøden, Tewje, der Milchman, ironisk bemærker i musicalen ”Fiddler on the Roof”, da russerne

har brændt hans hus og en nabo råber ”øje for øje og tand for tand!”: Så ville hele verden være uden øjne og tænder!

Lov, orden og fred er ikke nok.

Derfor formulerer Jesus en ny lov, der er ekstremt omfattende, og som ikke blot siger dig, hvad du *ikke* bør gøre; den siger dig også, hvad du til enhver tid skylder din søster og din bror, din næste og sågar din fjende. Det største bud i loven er ikke længere ”du må ikke!”; det største bud er: ”du *skal* elske!”

I bjergprædikenen og dagens evangelietekst siger Jesus så: ”I har hørt, at der er sagt: Du må ikke begå drab; men jeg siger jer: Enhver, som bliver vred på sin broder, skal kendes skyldig for domstolen.”

Den klassiske tolkning af bjergprædikenen er, at Jesus radikaliserer loven i sådan en grad, at selv det enkelte menneskes sindelag og tanker; følelser og udråb, vores intentioner, som vi regel holder os tilbage fra at udføre, bliver genstand for loven. Det er ellers som regel sådan, at vi ikke dømmes for en intention, men vi dømmes for en

handling. Men er du vred på din bror, så skal du dømmes. At overholde loven bliver på den måde fuldkomment umuligt. Og lovens funktion er derfor ”blot”, at få os til at erkende, at vi er syndere, og at vi har brug for den korsfæstede og opstandne Jesus Kristus som vores frelser og forsoner.

Hold fast i den udlægning; for det er en fremragende tolkning af Bjergprædikenen, som vi til dels kan tilskrive Paulus.

Men det også en metafysisk og meget abstrakt tolkning. Den får først en dybere betydning, når vi rent faktisk forholder os til vores følelser. Til vrede, had, fordømmelse og splid. Begreberne synd og skyld hæfter sig til vores følelser og det, der sker imellem os; for følelser er først og fremmest noget mellemmenneskeligt. Og derfor er synd og skyld i virkeligheden dynamiske betegnelser; synd og skyld er ikke nogen statisk, abstrakt stempeling af et menneske; synd og skyld lever vi med i vores forhold til

andre mennesker, med alt, hvad et forhold indebærer, når vi involverer os.

Løgstrup sagde, at vores forhold til Gud afspejler sig i vores forhold til vores næste. Det er det, Moses mener, når han siger, at loven ikke er noget fjernt og ufatteligt; på samme måde er skyld og synd ikke noget fjernt og ufatteligt – men det kan være svært at acceptere; og så er det ofte nemmere at vende sig bort, forhærdet og uforsonlig, fordømmende: for det er sjovt nok oftest den anden, der bærer skylden.

Jeg ved ikke, hvor mange af jer, der er blevet så forhærdede i et forhold, at en forsoning føltes umulig. Hvis vi bruger broen i Mitrovice i Kosovo som billede på forsoningens mulighed, så kræver det en hel del at krydse broen, når først, man er forhærdet, og hver part står på hver sin side af broen og fordømmer den anden. Det kræver sit at krydse broen. For det øjeblik, du bevæger dig ud på den, så må du også se din egen skyld og synd i øjnene. Men kristendommens inderste væsen er

syndserkendelse og forsoning. Forsoning i sin mest radikale form, nemlig som forsoning mellem fjender.

Og selvom vi mennesker oftest mener, at vi selv er alletiders, så ved vi nok også med os selv, at den sidste, yderste og endegyldige forsoning formår vi ikke selv.

Derfor er frelsen ikke blot et fremtidigt håb om et evigt liv i Guds rige; frelsen er mulighed for forsoning med Gud, med os selv og med vores næste på trods af, at skyld og synd altid følger med.

Jeg er en stor fan af Desmond Tutu, og jeg var en gang så heldig at opleve ham i Tyskland, hvor han havde et bibelstudie. Her sagde han: "Alle bliver frelst!" Der var stor jubel blandt de 5000 tilhørere... og det er da også et skønt budskab, som der i øvrigt er mange forskellige holdninger til. Men alle bliver frelst, sagde Desmond Tutu, Ghandi var ikke Kristen, skulle Ghandi da ikke blive frelst? Stor jubel! for Ghandi var jo så god! Dalai Lama er ikke Kristen, skulle Dalai Lama da ikke blive frelst! Igen stor jubel, for Dalai Lama ser jo så utroligt rar ud. Ja, sagde Desmond Tutu,

selv George Bush bliver frelst! Latter i hele salen!! For det er jo en vældig ironisk bemærkning, når nu George Bush er Kristen, men måske knap så god som Ghandi. Selvfølgelig bliver alle frelst, sagde Desmond Tutu; og det var så det. Men hvad er egentlig konsekvensen af hans ord? Hvor ligger forargelsen, og hvad burde Desmond Tutu have sagt? Forargelsen ligger i, at også vores fjende bliver frelst. Desmond Tutu burde have sagt: Ja selv Adolf Hitler bliver frelst. Og så er det pludselig ikke så nemt at tro på alles frelse. Men hvis alle bliver frelst, så møder vi ikke blot familie og venner den dag, vi forhåbentlig træder ind i Guds rige, så bliver vi også frelst til forsoning med vores fjender.